

ČETRNAESTI FESTIVAL HRVATSKIH DIGITALIZACIJSKIH PROJEKATA
NSK, Zagreb 8. i 9. svibnja 2025.

***Digitalne fotografije Željka Gašparovića – primjer
dobre prakse fotografa i arhiva***

Josipa Maras Kraljević
Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar
Domovinskog rata, Zagreb

ŽIVOTOPIS

ŽELJKO GAŠPAROVIĆ rođen je 1954. godine u Novskoj. Zaposlen je u Pučkom otvorenom učilištu Novska. Fotografijom se bavi od 1983. godine. Istaknuti je voditelj izvanškolskog fotografskog odgoja i obrazovanja djece i mladeži. Kao izrazitu potvrdu kvalitetnog i kontinuiranog rada s mladima stekao je počasno zvanje Instruktor-savjetnik Hrvatske zajednice tehničke kulture. Član je Predsjedništva Foto-saveza Hrvatske od 1989., Izvršnog odbora Hrvatskog foto-saveza i dopredsjednik Hrvatskog foto-saveza. Bio je zastupnik Hrvatskog foto-saveza u Skupštini Hrvatske zajednice tehničke kulture i član Izvršnog odbora Zajednice. U središtu interesa mu je umjetnička, a proslavio se dokumentarnom, posebice ratnom fotografijom. Od 1983. godine priredio je niz samostalnih i sudjelovao na brojnim skupnim izložbama fotografije. Izlagao je u MGC-u Klovićevi dvori u Zagrebu, Galeriji "Zvonimir" Doma Hrvatske vojske u Zagrebu, Dvorani "Globus" Zagrebačkog velesajma, Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu, Muzeju "Mimara" u Zagrebu te u Novskoj, Karlovcu, Kutini, Koprivnici... Na natječaju za fotografski opus iz Domovinskog rata, prema izboru lista "Velebit" Ministarstva obrane RH, ratne fotografije Željka Gašparovića proglašene su najboljima. Njegove su fotografije likovno vrijedne i s jasnom antiratnom porukom. Dobitnik je više nagrada na fotografskim izložbama te "Zlatnog objekta", nagrade Udruge hrvatskih javnih glasila. Dragovoljac je Domovinskog rata od 1991. godine. Kao pripadnik Ratnog PRESS centra Operativne grupe

Posavina Novska bilježi stradanja svog grada u agresiji JNA i srpskih paravojnih postrojbi, patnje stanovništva i stvaranje slobodne i neovisne Hrvatske. Pratio je 1. gardijsku brigadu "Tigrovi" na dubrovačkom ratištu, na Velebitu i u drugim akcijama. Pripadnik je 125. brigade HV-a. Odlikovan je Spomenicom Domovinskog rata i medaljama "Bljesak" i "Oluja". Snimio je, i Arhivu Ministarstva obrane predao, veliki broj negatifa i brojne videozapise koji zbog iznimne dokumentarne vrijednosti predstavljaju živu sliku i trajni spomen na Domovinski rat, a dijelom su prikazani i na Hrvatskoj televiziji. U svom sadašnjem radu surađuje s Udrugama proisteklim iz Domovinskog rata.

Željko Gašparović

- kao ratni fotoreporter svjestan je značaja ratne fotografije
- svjedok i sudionik ratnih zbivanja 1991. – 1995.

Nagrada Grada Novske za životno djelo dodijeljena fotografu Željku Gašparoviću

17. listopada 2022. • by • Janje Sekula

U petak, 14. listopada 2022., povodom Dana Grada Novske, koji se obilježava 18. listopada i blagdana Svetog Luke Evandeliste, dodijeljena je nagrada Grada Novske za životno djelo Željku Gašparoviću – Gaši iz Novske. Nagrada je dodijeljena "za ukupni kulturni i javni rad na području Grada Novske, posebno za fotografsko stvaralaštvo i promicanje fotografske djelatnosti", a na svečanoj sjednici Grada Novske uručila ju je gradonačelnica Grada Novske Marija Kušmiš.

Fotograf Željko Gašparović

- odlična suradnja od samog osnutka HMDCDR-a:

- od fotomonografije „Svjetlost slobode” do unosa na portal eKultura 2025.
- od početnih 400-tinjak fotografija do današnjih gotovo 5000
- gotovo 60 sati ratnih videozapisa
- omogućuje drugim korisnicima korištenje vlastitih fotografija

Primjer dijela zabilješke dobivenog gradiva

BROJ MAPE	NAZIV MAPE/OPIS	DATUM	BROJ FOTOGRAFIJA
1	I. brigada/ 5. bojna, 1992. Tigrovi, južno bojište	1992.	22
2	Tigrovi, južno bojište		49
3	Tenk - Klek 10, 1991.-1992.	1991.-1992.	
podmapa	Oklopnjaci - Stari Grabovac		6
podmapa	Posavina, paravojna stanica, tenk		4
podmapa	Ratko Dragović - Klek 10		5
podmapa	Tenk, 1991.	1991.	6
4	Treća obljetnica Tigrova (Maksimir), 07.11.1993.	07.11.1993.	40
5	Treća obljetnica Tigrova, studeni 1993.	studen 1993.	70
6	I. brigada, 07.11.1993., Maksimir	07.11.1993.	23
7	I. brigada, 1994.	1994.	77
podmapa	Mostar, Rama	1994.	6
8	I. brigada (Velebit), travanj 1993.	travanj 1993.	28
9	Maslenica/ Tigrovi, 1993.	1993.	23
10	I. brigada, travanj 1992.	travanj 1992.	67
11	Obljetnica 'Tigrova', galerija 'Zvonimir', 1992.	1992.	28
12	Djeca, 1992.	1992.	33
13	Rozarijo Rozga / Satish Nambiar, 1992.	1992.	34
14	1992.	1992.	72

- HMDCDR izdaje njegovu fotomonografiju *Svjetlost slobode* 2007. godine

POSVETA

Ova fotomonografija je prije svega dokument jednog vremena. Ne tako davnog da ga se ne sjećamo. Rane koje smo zadobili tijekom srpske agresije na Hrvatsku još nisu zacijelile. No, vrijeme prolazi i sa sobom odnosi slike proživljenoga.

Knjiga *Svjetlost slobode* i fotografije u njoj govore o hrvatskom vojniku koji je znao obraniti svoju obitelj, dom i domovinu.

Ovu fotomonografiju zbog toga posvećujem hrvatskim braniteljima, svim poginulima u Domovinskom ratu, a posebno poginulim fotoreporterima i snimateljima: Gordanu Ledereru

(*Zagreb, 1958. - Hrvatska Kostajnica, 9. kolovoza 1991.*),

Žarku Kaiću

(*Livno, 1949. - Osijek, 28. kolovoza 1991.*),

Pavi Urbanu

(*Dubrovnik, 1968. - Dubrovnik, 6. prosinca 1991.*),

Živku Krstičeviću

(*Zagreb, 1954. - Turanj, 30. prosinca 1991.*),

Tihomiru Tunukoviću

(*Zagreb, 1967. - kod Travnika 1. studenog 1992.*),

Borisu Erdelji

(*Beograd, 1947. - Borinci, 1995.*)

i Luki Skračiću

(*Split, 1975. - Zagreb, 1995.*).

Autor

Tank T-34 zaustavljen kod Starog Grabova, listopad 1991.

Tank Hrvatske vojske stradao u akciji oslobađanja okupiranog područja, Novska, zima 1991.

Fotografije kao dokumentarni zapisi:
posljedice ratnih sukoba 1991.

Kratko primirje za preдах od ratnih stradanja, Star Gradovac, prosinac 1991.

Razmjena tijela poginulih tijekom
dogovorenog primirja. 1991./1992.

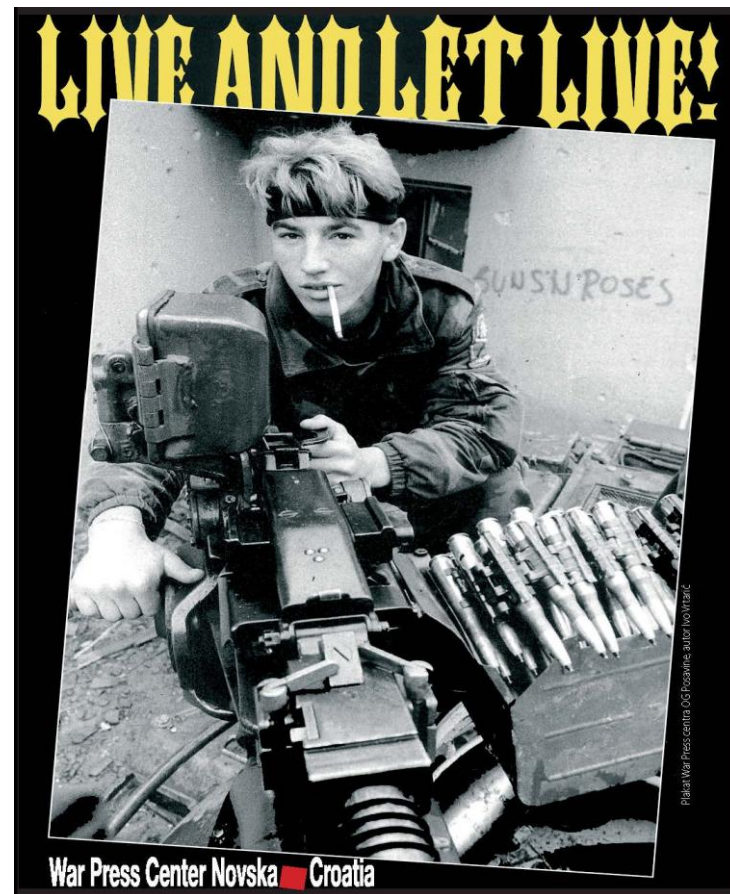

Za vijećne primirja razmjena tijela poginulih, Star Gradovac, siječanj 1992.

Fotografije kao (anti)ratni plakati

Suradnja Ž. Gašparovića i Ive Vrtarića

Tuga, Novska, prosinac 1991.

Civili u ratu

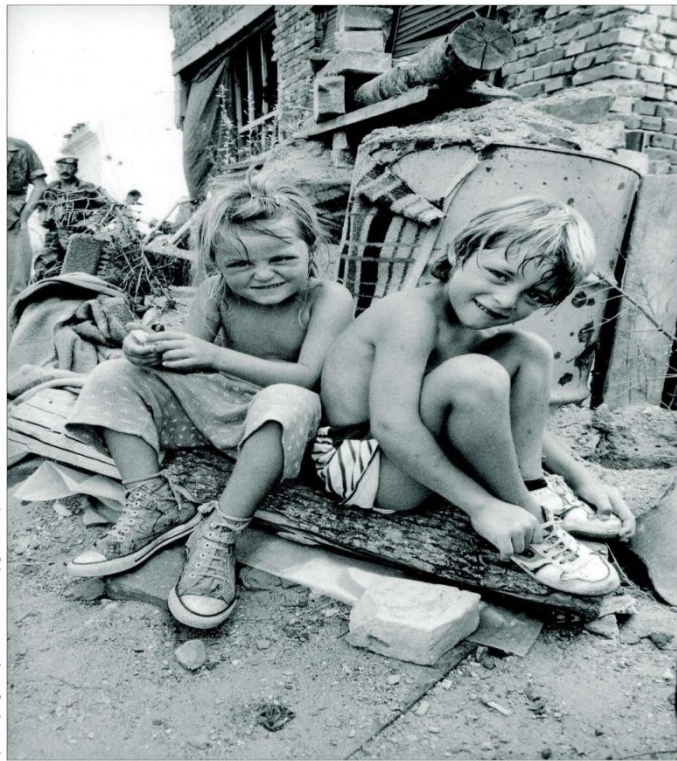
Hrvatski vojnici pomažu starici, Stari Grabovac, rano proljeće 1992.

Djed i unuk, izbjeglice iz Bosanske Posavine prelaze u Hrvatsku preko Save kod Davora.

Izbjeglice iz BiH

Tijekom cijele godine pristizale su kolone izbjeglica iz BiH. Isto 1993.

U dubrovačkom zaleđu, proljeće 1992.

Neobičan susret domobran Đuka Kufrner, proljeće 1993.

Hrvatski branitelji (dubrovačko zaleđe, zapadna Slavonija)

Grmljavina topova najjačla je početak Bljeska, 1. svibnja 1995.

Desant čamcima preko rijeke, Koprje, 4. kolovoza 1995.

Oslobodilačke operacije *Bljesak* i *Oluja*

Fotografije – žive kroz svoje javno korištenje (ilustracije, fotomonografije, izložbe, ...)

Značaj fotografija:

- memoarski
- dokumentarni
- umjetnički
- emocionalni/katarzični

Poštivanje autorskih prava:

zakonska i etička obveza ([Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima](#) („Narodne novine”, 111/21.), Direktiva EU parlamenta i Vijeća o trajanju zaštite autorskog i određenih srodnih prava (2006.), Bernska konvencija o zaštiti književnih i umjetničkih djela

Ratne fotografije Željka Gašparovića, ali i svih ostalih autora, pohranjene u arhivima imaju neprocjenjivu vrijednost.

Korištenje tih fotografija u obrazovanju, znanosti, medijima, kulturi i različitim aktivizmima omogućava čuvanje sjećanja na prošlost, istovremeno potičući društvo na razmišljanje o budućnosti, miru i ljudskim pravima.

Izvori i literatura:

HR-HMDCDR, 24. Zbirka fotografija Domovinskog rata

HR-HMDCDR, 212. Osobni fond Željka Gašparovića

Željko Gašparović, Svjetlost slobode, Zagreb 2007.

<https://identitet.hr/nagrada-grada-novske-za-zivotno-djelo-dodijeljena-fotografu-zeljku-gasparovicu/>

[Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima](#) („Narodne novine”, 111/21.